

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U004308

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-08-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фостащенко Дмитро Ігорович

2. Dmytro I. Fostashchenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту: 27-08-2026

Спеціальність за освітою: Магістр, Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Місце роботи здобувача: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15110

Повне найменування юридичної особи: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.35, 68.01

Тема дисертації:

1. Оптимізація елементів технології вирощування рижію ярого в умовах Південного Степу України
2. Optimization of supplementary nutrition for growing red spring wheat in the conditions of the Southern Steppe of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Останніми роками інтерес до рижію ярого як додаткового джерела олійної сировини значно зріс через перенасичення сівозмін соняшником та попит на якісні рослинні олії. Культура вирізняється невибагливістю, скоростиглістю, стабільною врожайністю та високою пластичністю до різних ґрунтово-кліматичних умов. Збільшення врожайності рижію ярого можливе завдяки впровадженню сучасних сортів у поєднанні з оптимальними агротехнічними прийомами, застосуванням мінеральних добрив та регуляторів росту. Важливим є вивчення впливу цих факторів на ріст, розвиток та продуктивність культури в посушливих умовах Південного Степу України. Мета досліджень — визначення ефективних заходів підвищення насінневої продуктивності сортів рижію ярого на основі оптимізації способу сівби, застосування мінеральних добрив та регуляторів росту. Наукова новизна полягає в удосконаленні агроприйомів

виращування рижію ярого. Вперше в умовах Південного Степу України встановлено особливості росту і розвитку рослин, формування елементів структури врожаю та якості насіння під впливом способів сівби, добрив та регуляторів росту; обґрунтовано економічно та енергетично доцільні заходи підвищення продуктивності. Польові дослідження проводили у 2023–2025 рр. на чорноземі звичайному середньопотужному малогумусному. Схема чотирифакторного дослідження включала: спосіб сівби (15 та 70 см), дози добрив (без добрив, N₀P₀, N₀P₆₀, N₆₀P₆₀K₆₀), сорти (Престиж, Славутич) та регулятори росту (контроль, Рост-концентрат, Хелатин олійні, Aminostar). За результатами встановлено, що найбільша врожайність (1,32 т/га — Престиж, 1,40 т/га — Славутич) отримана за рядкового способу сівби (15 см) на фоні N₀P₀K₆₀ з обробкою Рост-концентратом у фазу розетки. При цьому підвищились фотосинтетичний потенціал, чиста продуктивність фотосинтезу, кількість стручочків та маса сухої речовини. Найкращі показники економічної (рентабельність до 389,3 %) та енергетичної ефективності досягнуто за рядкового способу сівби з обробкою Рост-концентратом. Рекомендовано: висівати рижій ярий з міжряддям 15 см на фоні N₀P₀K₆₀ з обприскуванням Рост-концентратом у фазу розетки. Ключові слова: рижій ярий, спосіб сівби, мінеральні добрива, регулятори росту, урожайність, фотосинтетичний потенціал, економічна та енергетична ефективність.

2. In recent years, due to the oversaturation of crop rotations with sunflower and the growing demand for high-quality vegetable oils, interest in spring camelina as an additional source of original oil raw materials has significantly increased. The crop attracts attention due to its unpretentiousness, early maturity, stable yield, high plasticity, and adaptability to various soil and climatic conditions. Increasing the yield of spring camelina is possible through the introduction of modern high-yielding varieties in combination with advanced agrotechnical practices, mineral fertilizers, and plant growth regulators. To determine the potential yield level of modern varieties and their adaptability to adverse conditions, it is necessary to know the optimal doses of fertilizers and growth regulators. For normal plant development, mineral fertilizers alone are insufficient. Trace elements play a multifaceted role in plant nutrition: they increase the activity of enzymes, improve nutrient uptake, accelerate development and seed ripening, and enhance plant resistance to abiotic stresses and diseases. An important factor in increasing seed yield is strict adherence to cultivation technology, taking into account the biological characteristics of the crop. The correct choice of sowing method and effective application of mineral fertilizers in combination with growth regulators are key elements of the technology for growing spring camelina seeds. The study of the combined effect of mineral fertilizers and foliar application of growth regulators under different sowing methods on growth, development, and productivity formation of spring camelina in the arid conditions of the Southern Steppe of Ukraine determines the relevance of this research. The aim of the research was to determine effective measures to increase seed productivity of new spring camelina varieties based on the optimization of sowing method, mineral fertilizer application, and growth regulators. Scientific novelty lies in the improvement of agrotechnical methods of spring camelina cultivation based on optimization of sowing method, mineral fertilizers, and growth regulators, which increases productivity and profitability. For the first time in the Southern Steppe of Ukraine: peculiarities of growth and development of spring camelina plants under different sowing methods, mineral fertilizers, and growth regulators were established; features of yield structure elements and seed quality formation were determined; economically and energetically feasible measures to increase yield and seed quality were substantiated. Field experiments were conducted in 2023–2025 on ordinary chernozem (medium-thick, low-humus) at the Institute of Oil Crops NAAS of Ukraine. A four-factor experiment scheme included: Factor A – sowing method (15 cm row and 70 cm wide-row); Factor B – mineral fertilizers (control, N₀P₀, N₀P₆₀, N₆₀P₆₀K₆₀); Factor C – variety (Prestige, Slavutych); Factor D – growth regulators (control – water, Rost-concentrate, Khelatyn oliynyi, Aminostar). According to three-year average data, the highest yield (1.32 t/ha for Prestige and 1.40 t/ha for Slavutych) was obtained with 15 cm row sowing on the background of N₀P₀K₆₀ with Rost-concentrate application at the rosette stage. This combination provided the highest photosynthetic potential, net photosynthetic productivity, number of pods, and dry matter accumulation. The best economic (profitability up to 389.3%) and energy efficiency indicators were achieved with row sowing and Rost-concentrate treatment. Recommendation: Sow spring camelina with 15 cm row spacing on the background of N₀P₀K₆₀ with Rost-concentrate spraying at the rosette stage. Key words: spring camelina, variety, sowing method, mineral fertilizers, growth

regulators, growth and development, yield structure elements, leaf area, dry matter mass, net photosynthetic productivity, yield, water consumption, oil content, oil yield, economic and energy efficiency.

Державний реєстраційний номер ДіР: 0124U000910

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- Поляков О. І., Нікітенко О. В., Фостащенко Д. І., Цапик Т. Ф. Особливості формування продуктивності сортів ріжю ярого під впливом додаткового живлення за різних способів сівби. Науково-технічний бюл. ІОК НААН. 2025. Вип. 38. С. 100–111. DOI: 10.36710/IOC-2025-38-10
- Поляков О. І., Фостащенко Д. І. Економічна та біоенергетична ефективність вирощування ріжю ярого залежно від агроприймів. Науково-технічний бюл. ІОК НААН. 2025. Вип. 39. С. 143–156. DOI: 10.36710/IOC-2025-39-13
- Поляков О. І., Фостащенко Д. І. Зміна показників продуктивності сортів ріжю ярого під впливом додаткового живлення за різних способів сівби Державний біотехнологічний університет: Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво. 2025. Вип. 2. С. 23–36. DOI: 10.5281/zenodo.18494010
- Polyakov O. I., Nikitenko O. V., Fostashchenko D. I. Peculiarities of water consumption of spring camelina under the influence of additional nutrition with different sowing methods. Scientific and technical bulletin of the Institute of Oilseed Crops NAAS. 2026. Issue 40. P. 132–143. DOI: <https://doi.org/10.36710/IOC-2026-40-11>
- Поляков О. І., Фостащенко Д. І. Формування сухої речовини сортів ріжю ярого під впливом додаткового живлення за різних способів сівби. Державний біотехнологічний університет: Рослинництво, селекція і насінництво, плодоовочівництво. 2026. Вип. 1. С. 85–102. DOI <https://doi.org/10.31359/2413.7642.2026.1.85>
- Поляков О. І., Фостащенко Д. І. Врожайність ріжю ярого під впливом додаткового живлення за різних способів сівби. Олійні культури: сьогодення та перспективи: збірник тез Міжнародної наукової інтернет-конференції (Запоріжжя, 27 березня 2024 р.). ІОК НААН. 2024. С. 110–111.
- Фостащенко Д. І., Поляков О. І., Нікітенко О. В., Цапик Т. Ф. Формування продуктивності сортів ріжю ярого під впливом додаткового живлення за різних способів сівби. Олійні культури: сьогодення та перспективи: збірник тез Міжнародної наукової інтернет-конференції (Запоріжжя, 26 березня 2025 р.). ІОК НААН. 2025. С. 100–101.
- Поляков О. І., Нікітенко О. В., Фостащенко Д. І., Цапик Т. Ф. Вплив агроприймів вирощування на економічну ефективність вирощування ріжю ярого в умовах Південного Степу України. Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 19–20 листопада 2025 р.). Дніпровський державний аграрно-економічний університет. 2025. С. 41–43.
- Фостащенко Д. І., Поляков О. І., Нікітенко О. В. Вплив додаткового живлення за різних способів сівби на водоспоживання сортів ріжю ярого. Збірник тез доповідей Міжнародної наукової інтернет-конференції. Олійні культури: сьогодення та перспективи. (26 березня 2026 р.). Запоріжжя. ІОК НААН, 2026. С. 86–87.

- Фостащенко Дмитро, Поляков Олександр Особливості формування сухої речовини рижію ярого залежно від мінеральних добрив, регуляторів росту та способів сівби. Інноваційний розвиток землеробства на засадах еколого-економічної збалансованості: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Рівне, 11 червня 2026 р.). Рівне. Інститут сільського господарства Західного Полісся НААН, 2026. С. 50–53.
- Поляков О. І., Нікітенко О. В., Усова Н. М., Цапик Т. Ф., Фостащенко Д. І. Оптимізація додаткового живлення за вирощування сучасних сортів рижію ярого в умовах Південного Степу України (Науково-практичні рекомендації). Запоріжжя, 2025. 16 с.
- Поляков О. І., Нікітенко О. В., Усова Н. М., Цапик Т. Ф., Фостащенко Д. І., Ломейко І. Д. Науково-практичні рекомендації з вирощування льону олійного та рижію ярого в умовах Південного Степу України. Запоріжжя, 2026. 17 с.

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Винаходи, корисні моделі, промислові зразки

Охоронні моделі ОПІВ

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U000910

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Поляков Олександр Іванович

2. Oleksandr I. Polyakov

Кваліфікація: д. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1505-5154

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельник Андрій Васильович

2. ANDRII V. MELNYK

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 04718013

Місцезнаходження: вул. Герасима Кондратьєва, Суми, Сумський р-н., 40021, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цілюрик Олександр Іванович

2. Oleksandr I. Tsyluyrik

Кваліфікація: д. с.-г. н., 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7479-8401

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кутіщева Наталія Миколаївна

2. Nataliia M. Kutishcheva

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Махова Тетяна Вікторівна

2. Tetiana V. Makhova

Кваліфікація: к. с.-г. н., 06.01.09

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 01296051

Місцезнаходження: вул. Інститутська, с. Сонячне, Запорізький р-н., 69093, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Сорока Анатолій Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Сорока Анатолій Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Фостащенко Дмитро Ігорович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна